

Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Proaktif Kişilik Özellikleri ile Öz Kontrol ve Akademik Mükemmeliyetçilikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Investigation of the Relations between Proactive Personality Characteristics, Self Control, and Academic Excellence of Education Faculty Students

Emre Er¹

Arcan Aydemir^{2*}

* Sorumlu yazar

Corresponding author

¹Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye
Assoc. Prof. Dr., Yıldız Technical University, Turkey
emreerytu@gmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0002-9084-6768>

²Dr. Öğr. Üyesi, Artvin Çoruh Üniversitesi, Türkiye
Assist. Prof. Dr., Artvin Çoruh University, Turkey
arcan.aydemir@hotmail.com
ORCID ID <https://orcid.org/0000-0001-8110-954X>

Makale geliş tarihi / First received : 06.10.2021

Makale kabul tarihi / Accepted : 01.03.2022

Bilgilendirme / Acknowledgement:

Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:

- 1- Araştırmacıların çalışmaya katkı oranı eşittir.
- 2- Makalenin yazarları arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.
- 3- Araştırma, Artvin Çoruh Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından amaç, yöntem ve veri toplama araçları açısından değerlendirilmiş olup, 23.07.2020 tarih ve 2020/10 nolu oturumda çalışmanın etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.
- 4- Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

This article was checked by *iThenticate*. Similarity Index 21%

Atf bilgisi / Citation:

Er, E., & Aydemir, A. (2022). Eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (12), 409-425.

ÖZ

Çalışmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda çalışmada ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Çalışma kapsamında Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 357 öğrenciden veri toplanmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak "Kısaltılmış Proaktif Kişilik Ölçeği", "Kısa Öz kontrol Ölçeği" ve "Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği"nden oluşan anket kullanılmıştır. Çalışmada elde edilen verilerin analizinde Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı, basit doğrusal regresyon analizi ve t-testi kullanılmıştır. Çalışma sonucunda katılımcıların proaktif kişilik özellikleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki anlamlı ilişkiler olduğu saptanmıştır. Buna ek olarak katılımcıların proaktif kişilik özelliklerinin, öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçiliğin anlamlı yordayıcısı olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların cinsiyetlerine göre algılarındaki farklılıklar incelendiğinde öz kontrol değişkeninde erkekler, akademik mükemmeliyetçilik boyutunda ise kadınlar lehine anlamlı farklılıklar elde edilmiştir.

Anahtar kelimeler

Proaktif kişilik, öz kontrol, akademik mükemmeliyetçilik

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the relationships between the proactive personality traits of education faculty students and their self-control and academic perfectionism levels. In line with this main purpose, the relational scanning design was used in the study. Within the scope of the study, data were collected from 357 students studying at Artvin Coruh University Faculty of Education. A questionnaire consisting of "Abridged Proactive Personality Scale", "Short Self-Control Scale" and "Academic Perfectionism Scale" was used as data collection tool in the study. Pearson product-moment correlation coefficient, simple linear regression analysis and t-test were used in the analysis of the data obtained in the study. As a result of the study, it was determined that there were significant relationships between the proactive personality traits of the participants and their self-control and academic perfectionism levels. In addition, the proactive personality traits of the participants were found to be significant predictors of self-control and academic perfectionism. When the differences in the perceptions of the participants according to their gender were examined, there were significant differences in favor of men in the self-control variable and in favor of women in the dimension of academic perfectionism.

Keywords

Proactive personality, self-control, academic perfectionism

GİRİŞ

2020 yılında dünya genelinde 250 milyonu aşan sayıda birey yükseköğretim sistemine kayıt yaptırmıştır. Bu sayının 2040 itibariyle %200 artarak 600 milyon dolaylarında olması beklenmektedir (Calderon, 2018). Bu durum yükseköğretime olan talebin artmasının yanı sıra üniversitelerin yönetimi, örgütlenmesi ve öğrencilere sundukları olanakların niteliği üzerine çok sayıda araştırmanın yapılmasına neden olmuştur. Yükseköğretim düzeyinde sunulan öğretimin niteliği ve üniversitelerin sağladıkları olanaklar kadar öğrencilerin bu kaynaklara erişimi ve etkili bir şekilde kullanmaları da önem taşımaktadır. Bu bağlamda yükseköğretim çalışmaları kapsamında ele alınan önemli araştırma alanları arasında öğrencilerin kendileri ve öğrenim gördükleri kurumlara ilişkin algıları ve beklentileri yer almaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin üniversite deneyimleri veya bireysel özellikleri gelecekte sahip olmayı beklemedikleri iş olanaklarını etkileme potansiyeli taşımaktadır. Öğrencilerin benzer akademik ve sosyal olanaklardan yararlanma durumlarına yönelik literatürde birçok kişisel özelliği ele alınmıştır. Bazı araştırmalarda kişilik ile akademik başarı (Cao ve Meng, 2020), yaşam doyumu (Joshanloo ve Afshari, 2011) ve tükenmişlik (Morgan ve De Bruin, 2010) gibi değişkenler arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Üniversite öğrencilerinin akademik başarısı, akademik erteleme eğilimleri, öğrenme türleri ve kopya çekme eğilimleri gibi birçok değişken öz kontrol düzeyleri ile birlikte ele alınmıştır (Higgins ve Makin, 2004; Higgins ve Wilson, 2006; Tibbetts ve Myers, 1999).

Eğitim sürecinde öğrencilerin başarılarının nedenleri üzerinde yapılan çalışmalarda bireysel değişkenler olarak akademik mükemmeliyetçilik ve kişilik özellikleri üzerinde durulan kavramlar arasındadır. Buna göre giderek daha fazla oranda ailelerin küçük yaşlardan itibaren çocukların akademik mükemmeliyetçiliklerinin üzerinde durdukları görülmektedir (Hançer, 2016). Alanyazında birçok farklı boyutuyla ele alınan ve tanımlanan mükemmeliyetçiliğin ölçülmesi ve geliştirilmesine ilişkin birçok araştırma yapılmıştır (Frost vd., 1990; Hewitt ve Flett, 1991; Koydemir vd., 2005).

Mükemmeliyetçilik genellikle olumlu motivasyon olarak algılansa da olumsuz taraflarının ortaya konulduğu çalışmalar mevcuttur (Er ve Sönmez, 2009). Buna göre mükemmeliyetçiliği yüksek olan bireylerin hiçbir konuda ve hiçbir zaman hata yapılmaması gerektiğine inandıkları söylenebilir. Bu nedenle söz konusu bireylerin eylemlerinden kuşku duydukları veya daha iyiye ulaşmak amacıyla mevcut durumlarını olumsuz algılama eğiliminde oldukları ifade edilmektedir (Hançer, 2016). Mükemmeliyetçilik bireyi motive ederek, performansını arttırmaya olanak sağlarken, bu durumun aksine bireyde bilişsel ve fiziksel sorunlara da yol açabilir (Kıral, 2012).

Mükemmeliyetçiliğin alt alanı olarak akademik mükemmeliyetçilik ise akademik anlamda mükemmelliğin hedeflenmesini içerir (Gürđan ve Gündoğdu, 2019). Başka bir ifadeyle akademik mükemmeliyetçilik, bireyin kendisi için zor akademik hedefler belirlemesi ve gerçekçi olmayan bir akademik başarı beklemesidir (Odacı vd., 2017). Bireylerin bu beklentilerinde ise sahip oldukları kişilik özelliklerinin etkili olduğu söylenebilir. Bu yüzden bireylerin akademik mükemmeliyetçilik gibi bir takım beklentilerini keşfetmek ve ilişkili olduğu durumları ortaya koymak için kişilik özelliklerini belirlemek gerekir.

Bireylerin kişilik özelliklerinin belirlenmesi, buna uygun öğrenme ve gelişim olanaklarının sağlanması bakımından önemlidir. Bireyi diğer bireylerden ayıran özelliklerini kapsayan kişilik kavramının temel özelliklerinden biri de kalıcı olması ve değişen koşullardan etkilenmemesidir (Çini, 2014). Kişilik kavramı insanın kendisini ve diğer insanları tanımlama için kullandığı bir kavram olan kişi kelimesinden türetilerek oluşturulmuştur (Topçu Demirtaş, 2019). Kişilik, insan davranışları ve psikolojisindeki çeşitliliğe bağlı olarak kişiden kişiye değişiklik gösterebilir. Bu durum da bazı kişilik türlerinin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu kişilik türlerinden biri de proaktif kişilik olarak adlandırılan kişilik türüdür.

Proaktif kişilik bireyin amaç edindiği değişimi gerçekleştirmek için aktif bir şekilde uygulayıcı rolünde olması anlamına gelmektedir. Proaktif kişilik, ileriye dönük anlamında kullanılan “pro” ve etkin, aktif anlamında kullanılan “activus” kelimelerinin bir araya gelmesiyle oluşan (Tunca vd., 2018) ve bireyin karşılaştığı zorluklarla ve farklı koşullarla başa çıkmasının kolaylaştıran çok yönlü ve karmaşık bir yapıya sahiptir (Tymon ve Batistic, 2016). Proaktif kişiliğe sahip bireyler içinde buldukları çevreyi örgüte faydalı olacak biçimde değiştirmeyi amaçlayan, bilgi ve becerilerini güncelleme eğilimindeki lider olma özelliğine sahip bireylerdir (Çini, 2014; Kim vd., 2010; Uncuoğlu Yolcu ve Çakmak, 2017). Proaktif kişi, fırsatları tarayan, inisiyatif kullanılabilen, değişiklik getiren ve bunlarda ısrarcı olan kişi olarak ifade edilmektedir (Bateman ve Crant, 1993; Karabatak, 2018). Proaktif davranışlar bireyin içinde bulunduğu mevcut koşulları iyileştirmek veya yeni koşullar oluşturmak için inisiyatif alması şeklinde tanımlanmaktadır. Proaktif davranışa sahip bireyler mevcut koşullara pasif bir şekilde uyum sağlamaktan kaçınma eğilimi gösterdikleri söylenebilir. Proaktif davranışlar ise farklı biçimlerde kavramsallaştırılarak, ölçülebilir (Crant, 2000).

Mükemmeliyetçilik en iyisini, en hatasızını istemek şeklinde ifade edilen, bireyin sahip olduğu bir kişilik özelliğidir (Ulu Kalın, 2020). Bu bağlamda bir kişilik türü olan proaktif kişilik ile genelde olumlu sonuçların ortaya çıkmasında (Baumeister ve Alquist, 2009) etkili olan öz kontrol becerisinin mükemmeliyetçilikle ilişkili olduğu söylenebilir. Bir beceri olarak öz kontrol becerisi insan hayatı için oldukça önemli bir beceridir. Bireyde temelde öz kontrol becerisini gelişmesinde ise ebeveynler önemli bir etkiye sahiptir (Boyalı, 2020). Öz kontrol övgüye değer ve olumlu amaçlar için kullanılabilen gibi olumsuz sayılabilecek amaçlar için de kullanılabilir. Bireylerin amaçları çoğu kez toplumun genel normlarıyla uyumlu olduğundan, öz kontrol becerisi toplum için olumlu sonuçların ortaya çıkmasında kullanılır (Baumeister ve Alquist, 2009). Öz kontrol, kişinin içten gelen tepkilerini geçersizleştirme veya değiştirme, istenmeyen davranışları engelleme becerisidir. Bu bağlamda ele alındığında ise öz kontrol insan yaşamında olumlu sonuçlar üretmeye katkıda bulunmaktadır (Tangney vd., 2004).

Proaktif davranış (Bolino vd.; Crant, 2000), proaktivite (Tymon ve Batistic, 2016) ve proaktif kişilik (Joo vd., 2015; Kale, 2019; Kim vd., 2010; Liu vd., 2016; Seibert vd., 1999; Tang, 2015) literatürde yer alan pek çok araştırmaya konu edilmiş, proaktif çalışma davranışı (Uncuoğlu Yolcu ve Çakmak, 2017), öz yeterlilik ve değişime açıklık (Bozbayındır ve Alev, 2018), öğretmenlik mesleğine tutum (Demir ve Arabacı, 2021) gibi durumlarla ilişkisi araştırılmıştır. Mükemmeliyetçiliği ele alan (Burns, 1980; Frost vd., 1990; Hamachek, 1978; Hewitt ve Flett, 1991; Hollender, 1978; Pacht, 1984), farklı türlerdeki mükemmeliyetçilik düzeylerini belirlemeye ve çeşitli değişkenlerle ilişkisine odaklanan birçok çalışma yer almaktadır

(Büyükbayraktar, 2011; Er ve Sönmez, 2009; Karataş, 2012; Kartal, vd., 2021; Koydemir, vd., 2005; Odacı ve Kaya, 2019; Özgüngör, 2003; Uyanık, 2007). Genel olarak mükemmeliyetçiliğe odaklanan çalışmaların yanı sıra akademik mükemmeliyetçiliğe odaklanan çalışmalar da literatürde yer almaktadır (Gürgan ve Gündoğdu, 2019; Odacı vd., 2017; Satıcı, 2020; Satıcı vd., 2020; Ulu Kalın, 2020).

Araştırma kapsamındaki bir diğer değişken olan öz kontrol becerisi de literatürde hem kavramsal olarak hem de bazı durumlarla ilişkisini ortaya çıkarmak amacıyla bir değişken olarak ele alınmış ve farklı nitelikteki örneklem gruplarıyla çalışmalar yapılmıştır (Çelik, 2019; Duckworth vd., 2014; Ekşi vd., 2019; Gordeeva vd., 2017; Kara ve Ceyhan, 2017; Mezo, 2009; Onursal, 2019; Sarı vd., 2017; Wang vd., 2003). Mevcut çalışmada ise literatürdeki çalışmalardan farklı olarak üniversite öğrencilerinin proaktif kişilik özelliklerinin öz kontrol ile akademik mükemmeliyetçiliklerinin ortaya çıkması üzerindeki yordayıcı rolü ele alınmıştır. Bu bağlamda çalışmanın alanyazına ve araştırmacılara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri, öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri nedir?
- Eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- Proaktif kişilik özellikler öz kontrolün alt boyutlarının yordayıcısı mıdır?
- Proaktif kişilik özellikleri akademik mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarının yordayıcısı mıdır?
- Eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri, öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyete göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerinin, proaktif kişilik düzeyleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilikleri arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılmasına yönelik açıklayıcı ve yordayıcı korelasyonlar hesaplanmıştır. Bununla birlikte, katılımcıların proaktif kişilik, öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik algılarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesinde 2020-2021 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 969 öğrenci oluşturmaktadır. Hem araştırmanın temel amacına uygun olması hem de literatürde özellikle eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik, öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik özelliklerine odaklanan çalışmaların yaygın olmamasından dolayı evren eğitim fakültesi öğrencilerinden oluşturulmuştur. Çalışma

öncesinde Artvin Çoruh Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan etik kurul onayı (Tarih: 23.07.2020, Sayı: E.7751) alınmıştır. Evrenden kolay ulaşılabilir örnekleme yoluyla seçilen toplam 357 öğrenci araştırmaya katılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme araştırmacıların hedef evrenden örneklem oluşturmak için en kolay öğelere yönelmesini içerir (Baltacı, 2018). Bu bağlamda sürece gönüllü olarak 78 erkek, 279 kadın örnekleme yer almıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada demografik bilgileri de içeren bölüm ile "Proaktif Kişilik Ölçeği", "Öz Kontrol Ölçeği" ve "Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği"nden oluşan bir veri toplama formu kullanılmıştır. Veri toplama araçlarının kullanımı için izinler alınmıştır.

Proaktif Kişilik Ölçeği:

Katılımcıların proaktif kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla Bateman ve Crant (1993) tarafından geliştirilmiş olup Akın, vd. (2011) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan 'Kısaltılmış Proaktif Kişilik Ölçeği' kullanılmıştır. Ölçekte bireylerin proaktif kişilik özelliklerinin ölçülmesine yarayan tek boyut ve toplam 10 madde bulunmaktadır. 7'li Likert yapıda olan ölçek maddeleri "1 = Kesinlikle katılmıyorum" ve "7 = Kesinlikle katılıyorum" ifadeleri ile derecelendirilmiştir. Mevcut çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısının belirlenmesi amacıyla Cronbach's Alpha değeri .89 olarak hesaplanmıştır.

Öz Kontrol Ölçeği

Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla Tangney vd. (2004) tarafından geliştirilen ve Nebioğlu, vd.(2012) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan "Kısa Öz-Kontrol Ölçeği" kullanılmıştır. 13 maddenin yer aldığı ölçek, öz disiplin ve dürtüsellik alt boyutlarından oluşmaktadır. 5'li likert yapıdaki ölçekte yer alan maddeler "1= Tamamen Aykırı, 2= Oldukça Aykırı, 3= Kararsızım, 4= Oldukça Uygun, 5= Tamamen Uygun" şeklinde derecelendirilmiştir. Mevcut çalışmada ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları sırasıyla özdisiplin alt boyutunda .81, ve dürtüsellik alt boyutunda .79 olarak hesaplanmıştır.

Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği

Eğitim fakóltesi öğrencilerinin akademik mükemmeliyetçiliklerini belirlemek amacıyla Odacı vd.(2017) tarafından geliştirilen "Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği" kullanılmıştır. Toplam 13 maddeden oluşan ölçek kendinden şüphe, karşılaştırma ve idealleştirme olmak üzere toplamda 3 alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li Likert (1=Kesinlikle Katılmıyorum, 2= Katılmıyorum, 3= Kararsızım, 4= Katılıyorum, 5= Kesinlikle Katılıyorum) tipinde hazırlanan ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten elde edilecek puanların yüksek olması ise akademik mükemmeliyetçiliğin de yüksek olduğu anlamına gelmektedir.

Mevcut çalışmada ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları sırasıyla kendinden şüphe alt boyutunda .81, karşılaştırma alt boyutunda .80 ve idealleştirme alt boyutunda ise .75 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen değerler Tablo 1'de ifade edilmiştir.

Tablo 1. Ölçeklere İlişkin Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) Değerleri

	χ^2	sd	(χ^2 /sd)	RMSEA	RMR	CFI	NFI	GFI	AGFI
PKÖ	198.64	66	2.91	0.072	0.054	0.90	0.88	0.87	0.83
AMÖ	174.71	62	2.82	0.059	0.037	0.88	0.85	0.90	0.85
ÖKÖ	125.75	43	2.92	0.068	0.048	0.87	0.89	0.89	0.84

PKÖ: Proaktif Kişilik Ölçeği; AMÖ: Akademik Mükemmeliyetçilik Ölçeği; ÖKÖ: Öz Kontrol Ölçeği

Serbestlik derecesinin 5'ten küçük olması orta düzeyde uyumu göstermektedir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). RMSEA uyum indeksinin .06'dan küçük olması modelin mükemmel uyumlu olduğunu göstermektedir. NFI ve CFI uyum indekslerinin .95'e eşit veya büyük olması modelin uyumunun iyi olduğunu göstermektedir. GFI ve AGFI uyum indekslerinin .90 ve üzerinde olması iyi bir uyumun göstergesi olarak ifade edilmektedir. RMR uyum indeksinin .05'ten küçük olması da iyi bir uyumun olduğunu göstermektedir.

Veri Analizi

Verilerin analizinde SPSS 22.0 ve AMOS 24 programı kullanılmıştır. Araştırma verilerine ilişkin KMO değeri, 0.946 ve Barlett Sphericity değeri anlamlı bulunmuştur. Tabachnick ve Fidell (2013) çarpıklık ve basıklık değerlerinin +1.5 ile -1.5 arasında olması durumunda verilerin normal dağıldığını ifade etmektedir. Bu çalışmada kullanılan ölçeklerin ve boyutlarının çarpıklık ve basıklık değerleri +1.5 ile -1.5 arasındadır (Tablo 3). Bu nedenle çalışmada parametrik testler kullanılmıştır.

Proaktif kişilik, akademik mükemmeliyetçilik ve öz kontrolün arasındaki ilişkilerin belirlenmesinde Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca, akademik mükemmeliyetçilik ve öz kontrolün alt boyutlarının proaktif kişilik tarafından yordanmasına ilişkin analizler de çoklu doğrusal regresyon analizi uygulanmıştır. Katılımcıların cinsiyetlerine göre ölçeklerden elde ettikleri ortalamaların karşılaştırılmasında bağımsız gruplar için t-testi kullanılmıştır. Regresyon analizinde bağımsız değişkenler arasında çoklu bağıntı problemi olup olmadığı VIF ve tolerans değerleriyle incelenmiştir. Tablo 2'de bağımsız değişkenlerin Tolerans ve VIF değerlerine yer verilmiştir.

Tablo 2. Bağımsız Değişkenlerin Tolerans ve VIF Değerleri

Değişkenler	Tolerans	VIF
Proaktif Kişilik	.81	1.11
Akademik Mükemmeliyet	.73	1.17
Özkontrol	.77	1.37

Analiz sonucunda VIF ve tolerans değerlerinin analiz yapılması için gerekli koşulları sağladığı görülmüştür. Tolerans değerlerinin .10'dan büyük ve VIF değerinin 10'dan küçük olması durumu yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantı olmadığını göstermektedir.

BULGULAR

Araştırma kapsamında katılımcıların proaktif kişilik özellikleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla bir takım veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler analiz edilerek, bulgular tablolarla ifade edilmiştir. Tablo 3'te katılımcıların proaktif kişilik, öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeylerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Proaktif Kişilik, Öz Kontrol ve Akademik Mükemmeliyetçilik Düzeyleri

Değişkenler	\bar{X}	S	N	Çarpıklık	Basıklık
Proaktif kişilik	5.50	.98	357	-.476	-.121
Öz kontrol				-.243	-.381
Öz disiplin	3.62	.57	357	-1.01	.717
Dürtüsellik	2.78	.91	357	.378	-.902
Akademik Mükemmeliyetçilik				.404	.502
Kendinden şüphe	2.75	.92	357	.571	.456
Karşılaştırma	2.12	.95	357	.344	-.678
İdealleştirme	3.65	.82	357	.402	-.902

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların yüksek düzeyde ($\bar{X} = 5.50$) proaktif kişiliğe sahip oldukları görülmektedir. Katılımcıların öz kontrol düzeylerinin öz disiplin ve dürtüsellik alt boyutlarındaki düzeyleri incelendiğinde, öz disiplin düzeylerinin ($\bar{X} = 3.62$) dürtüsellik düzeylerine ($\bar{X} = 2.78$) göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Son olarak akademik mükemmeliyetçilik ölçeğinden elde edilen puanların en yüksek ortalaması idealleştirme ($\bar{X} = 3.65$) alt boyutunda elde edilmiştir. Bunu kendinden şüphe ($\bar{X} = 2.75$) ve karşılaştırma ($\bar{X} = 2.12$) alt boyutları takip etmektedir. Bu durum katılımcı algılarının kendinden şüphe ve karşılaştırma boyutunda katılmıyorum, idealleştirme boyutunda ise kararsızım düzeyinde olduğu göstermektedir. Tablo 4'te katılımcıların proaktif kişilik özellikleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik alt boyutları arasındaki ilişkiye yönelik bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Proaktif Kişilik Özellikleri ile Öz Kontrol ve Akademik Mükemmeliyetçilik Düzeyleri Arasındaki İlişki

Değişkenler	1	2	3	4	5	6
1. Proaktif kişilik	-	.36**	-.12**	-.06**	-.09**	.18*
2. Öz disiplin		-	.27**	.19*	.19	.23
3. Dürtüsellik			-	.32**	.29**	.05**
4. Kendinden şüphe				-	.67**	.61**
5. Karşılaştırma					-	.51**
6. İdealleştirme						-

** p < .01; *p < .05

Tablo 4 incelendiğinde proaktif kişilik ile öz kontrolün öz disiplin ($r = .36$, $p < .01$) ve dürtüsellik ($r = -.12$, $p < .01$) alt boyutlarıyla ve akademik mükemmeliyetçiliğin,

kendinden şüphe ($r = -.06, p < .01$), karşılaştırma ($r = -.09, p < .01$) ve idealleştirme ($r = .18, p < .05$) alt boyutları arasında anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. İlişki yönü incelendiğinde ise proaktif kişilik ile dürtüsellik, kendinden şüphe ve karşılaştırma alt boyutlarıyla negatif ve düşük düzeyde; öz disiplin ve idealleştirme alt boyutlarıyla da pozitif yönde ilişki olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik düzeyleri yükseldikçe öz disiplin ve idealleştirme düzeyleri de yükselmekte, dürtüsellik, kendinden şüphe ve karşılaştırma düzeyleri azalmaktadır. Tablo 5'te proaktif kişiliğin öz kontrolün öz disiplin ve dürtüsellik alt boyutlarını yordamasına ilişkin çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 5. Proaktif Kişiliğin Öz Kontrolün Alt Boyutlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Sabit	3.58	.31		11.52	.00*
Özdisiplin	.72	.09	.42	8.35	.00*
Dürtüsellik	-.25	.05	-.23	-4.63	.00*

$R=.42, R^2=.18, F= 37.96 *p<.05$

Eğitim Fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik özelliklerinin öz kontrolün alt boyutlarını yordamasına ilişkin sonuçların yer aldığı tablo 5 incelendiğinde proaktif kişiliğin öz disiplini ($\beta = .42, p < .05$) pozitif yönde, dürtüsellik ($\beta = -.23, p < .05$) ise negatif yönde anlamlı bir şekilde ve düşük düzeyde yordadığı görülmektedir. Tablo 6'da proaktif kişiliğin akademik mükemmelliğin alt boyutlarını yordamasına ilişkin regresyon sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 6. Proaktif Kişiliğin Akademik Mükemmelliğin Alt Boyutlarını Yordamasına İlişkin Regresyon Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Sabit	4.58	.24		19.44	.00*
Kendinden şüphe	-.06	.07	-.06	-.85	.39
Karşılaştırma	-.21	.07	-.20	-2.90	.00*
İdealleştirme	.40	.06	.35	6.31	.00*

$R=.33, R^2=.11, F= 14.46 *p<.05$

Tablo 6 incelendiğinde proaktif kişiliğin akademik mükemmeliyetçiliğin karşılaştırma ($\beta = -.20, p < .05$) alt boyutunu negatif yönde; idealleştirme ($\beta = .35, p < .05$) alt boyutunu ise pozitif yönde anlamlı olarak yordadığı görülmektedir. Proaktif kişilik akademik mükemmeliyetçiliğin kendinden şüphe alt boyutunun ise anlamlı bir yordayıcısı değildir ($p>.05$). Eğitim fakültesi öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri ile öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçilik düzeyleri cinsiyetlerine göre anlamlı

olarak farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla t-testi kullanılarak analiz edilmiş ve Tablo 7'deki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 7. *Eğitim Fakóltesi Öğrencilerinde Proaktif Kişilik, Öz kontrol ve Akademik Mükemmeliyetçiliğin Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları*

Değişkenler	Erkek (n = 78)		Kadın (n = 279)		t	p
	\bar{X}	ss	\bar{X}	ss		
Proaktif kişilik	5.59	1.04	5.46	.97	1.00	.31
Özdisiplin	3.74	.62	3.58	.55	2.11	.03
Dürtüsellik	2.99	.99	2.73	.87	2.28	.02
Kendinden şüphes	2.69	.87	2.77	.93	-.69	.50
Karşılaştırma	2.19	.89	2.11	.96	.65	.52
İdealleştirme	3.61	.95	3.83	.83	-1.94	.04

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların proaktif kişilik özellikleri [t = 1.00, p > .05] ile kendinden şüphes [t = -.69, p > .05] ve karşılaştırma [t = .65, p > .05] düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılık göstermediği; öz disiplin [t = 2.11, p < .05] , dürtüsellik [t = 2.28, p < .05] ve idealleştirme [t = -1.94, p < .05] alt boyutlarında ise elde edilen puanların anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı bir şekilde farklılık gösteren alt boyutlardaki kadın ve erkek katılımcıların ortalamaları incelendiğinde ise öz disiplin (Kadın = 3.58 ve Erkek = 3.74) ve dürtüsellik (Kadın = 2.73 ve Erkek = 2.99) alt boyutlarında durumun erkeklerin lehine olduğu görülmektedir. Buna göre erkek katılımcıların öz disiplin ve dürtüsellik düzeyleri kadın katılımcılara göre anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Bu durumun aksine idealleştirme (Kadın = 3.83 ve Erkek = 3.61) alt boyutunda ise anlamlı farklılığın kadınların lehine olduğu görülmektedir. Bu durum kadın katılımcıların idealleştirme düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Eğitim fakóltesi öğrencilerinin proaktif kişilik özellikleri, öz kontrol düzeyleri ve akademik mükemmeliyetçilik davranışları arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada, katılımcıların proaktif kişilik düzeylerinin yüksek olduğu, öz kontrol ve akademik mükemmeliyetçiliklerinin orta düzeyde olduğu ortaya konulmuştur. Benzer şekilde farklı çalışmalarda da üniversite öğrencilerinin proaktif kişilik özelliklerinin yüksek olduğuna ulaşılmıştır (Büyükgöze ve Gelbal, 2016; Büyükgöze, 2018; Peker, 2018).

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre proaktif kişilik ile akademik mükemmeliyetçilik arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler mevcuttur. Kanten ve Deniz (2020) bireylerin mükemmeliyetçilik ve proaktif kişilik özelliklerine odaklandıkları çalışma sonucunda da benzer şekilde mükemmeliyetçilik ile proaktif kişilik arasında pozitif ilişki olduğunu saptamışlardır.

Çalışmada elde edilen sonuçlar dikkate alındığında proaktif kişilik öz kontrolün öz disiplin boyutunun pozitif yönlü ve anlamlı, dürtüsellik boyutunun negatif yönlü ve anlamlı yordayıcısı olduğu görülmektedir. Alanyazında proaktif kişilik ile öz kontrol arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalar sınırlı olmakla birlikte bireylerin proaktif kişiliklerinin öz yeterlik ve öz saygı gibi bireysel değişkenlerle ilişkili olduğu görülmektedir (Allen vd.,2005; Cai vd., 2015; Lin vd., 2014). Bu durum, kişiliğin daha çok bireysel ve içsel değişkenlerle açıklanması bakımından önemlidir.

Çalışma sonuçlarına göre proaktif kişilik akademik mükemmeliyetçiliğin karşılaştırma alt boyutunun negatif, idealleştirme alt boyutunun pozitif ve anlamlı yordayıcısıdır. Buna göre proaktif kişilik bireylerin karşılaştırmaya dayalı mükemmeliyetçiliklerini negatif, idealleştirmeye dayalı mükemmeliyetçiliklerini ise pozitif yönde etkilemektedir. Bu durum, proaktif bireylerin başkalarıyla kıyaslama yapma eğilimlerinin zayıf, ideal bir eyleme odaklanma durumlarının ise güçlü olduğunu gösterir.

Çalışma sonuçlarına göre erkek ve kadın katılımcıların öz kontrol alt boyutlarına göre ve akademik mükemmeliyetçiliğin idealleştirme alt boyutuna göre görüşleri farklılaşmaktadır. Buna göre kadın katılımcıların özkontrol düzeyleri erkeklere göre daha düşüktür. Alanyazında kadınların özkontrollerinin yüksek olduğunu ifade eden araştırmaların yanı sıra (Boyalı, 2020), erkeklerin özkontrol düzeylerinin daha yüksek olduğunu ifade edildiği çalışmalar da mevcuttur (Onursal, 2019).

Bununla birlikte başka bir çalışmada üniversite öğrencilerinde öz kontrol bilinci farkındalık ve depresyon arasında anlamlı yordayıcı olarak bulunmuştur (Kara ve Ceyhan, 2017). Akademik mükemmeliyetçiliğin alanyazında olumlu ve olumsuz etkilerinin incelendiği görülmektedir. Bu bağlamda akademik mükemmeliyetçiliğin akademik ertelemeyi yordadığını ifade eden çalışmalar mevcuttur (Sulu Ataş ve Kumcağız, 2020). Buna göre mükemmeliyetçi bireylerin, olası başarısızlık durumlarına karşı erteleme yoluna gitmektedir. Başka bir anlatımla, akademik mükemmeliyetçiliğin yükselmesi, erteleme davranışını da açıklamaktadır.

Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçiliklerini orta düzeyde ifade edilmiştir (Yılmaz, vd., 2019). Başka bir çalışmada öğrencilerin mükemmeliyetçilik düzeylerinin akademik erteleme ile ilişkisi ortaya konmuştur (Odacı ve Kaya, 2019). Alanyazında kişilik ile mükemmeliyetçilik arasındaki ilişkinin ortaya konulduğu birçok araştırma bulunmaktadır. Buna göre mükemmeliyetçiliğin bireyi destekleyici özelliklerinin yanı sıra engelleyici ve sınırlayıcı etmenlere de aracılık ettiği görülmektedir. Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada dışa açıklık ve dürüstlük ile performans mükemmeliyetçiliği ilişkili bulunmuştur (Chang, 2006). Buna göre mükemmeliyetçilik olumlu ve olumsuz değişkenlerle ilişkili olabilecek bir değişkendir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre proaktif kişilik, mükemmeliyetçiliğin ve özkontrolün anlamlı yordayıcısı olması bakımından önemlidir. Buna göre bireylerin proaktif özelliklerinin değerlendirilmesi sonucunda akademik mükemmellik ve öz kontrol düzeyleri konusunda fikir sahibi olunabilir. Bu durum bireyin kişilik özelliklerinin psikolojik çıktılar oluşturması bakımından önemlidir. Çalışmanın analiz düzeyinin farklılaştırılması ile farklı üniversite ve fakültelerdeki öğrencilerin algıları incelenebilir. Bununla birlikte mükemmeliyetçiliğin, akademik ortalama ve sosyal-sportif başarılar gibi değişkenlerle ilişkilendirilmesi anlamlı olabilir. Araştırma farklı sınıf düzeyleri ve farklı zaman dilimlerinde yinelenerek boylamsal olarak daha geniş bir kapsamda gerçekleştirilebilir. Bununla birlikte üniversite öğrencilerinin sosyal becerileri, akademik başarıları ve bireysel özellikleri ile kişilik, mükemmeliyetçilik ve özkontrol ilişkisi incelenebilir.

KAYNAKÇA

- Akın, A., Abacı, R., Kaya, M., & Arıcı, N. (2011, June). Kısaltılmış proaktif kişilik ölçeğinin (KPÖ) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği. *ICES11 International Conference on Educational Sciences*, June, 22-25, Famagusta, Cyprus.
- Allen, D. G., Weeks, K. P., & Moffitt, K. R. (2005). Turnover intentions and voluntary turnover: the moderating roles of self-monitoring, locus of control, proactive personality, and risk aversion. *Journal of Applied Psychology*, 90(5), 980. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.90.5.980>
- Baltacı, A. (2018). Nitel araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-27.
- Bateman, T. S. & Crant, J. M. (1993). The proactive component of organizational behavior: A measure and correlates. *Journal of Organizational Behavior*, 14, 103-118. <https://doi.org/10.1002/job.4030140202>
- Baumeister, R. F. & Alquist, J. L. (2009). Is there a downside to good self-control? *Self and Identity*, 8(2-3), 115-130. <https://doi.org/10.1080/15298860802501474>
- Bolino, M., Valcea, S., & Harvey, J. (2010). Employee, manage thyself: The potentially negative implications of expecting employees to behave proactively. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 83, 325-345. <https://doi.org/10.1348/096317910X493134>
- Boyalı, C. (2020). Öz-kontrol ile akademik erteleme arasındaki ilişkide akıllı telefon bağımlılığının aracı rolünün incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Bozbayındır, F., & Alev, S. (2018). Öğretmenlerin öz yeterlilik, proaktif kişilik ve değişime açıklık algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 19(2), 293-311. <https://doi.org/10.17679/inuefd.346666>

- Burns, D. D. (1980). The perfectionists scrip for self-defeat. *Psychology Today*, 34-51.
- Büyükbayraktar, Ç. (2011). *Üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçilik ve öfke ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Büyüköze, H. (2016). Üniversite öğrencilerinin proaktif kişiliklerinin çalışma iradesi algısındaki yordayıcı rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(1), 117-123. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.375678>
- Büyüköze, H. & Gelbal, S. (2016). Lisansüstü eğitime yönelik tutumda proaktif kişilik ve akademik kontrol odağının rolü. In K. Beycioğlu, N. Özer, D. Koşar, & İ. Şahin (Eds.), *Eğitim yönetimi araştırmaları* (pp. 91-103). Pegem Akademi.
- Cai, Z., Guan, Y., Li, H., Shi, W., Guo, K., Liu, Y., & Hua, H. (2015). Self-esteem and proactive personality as predictors of future work self and career adaptability: An examination of mediating and moderating processes. *Journal of Vocational Behavior*, 86, 86-94. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2014.10.004>
- Cao, C. & Meng, Q. (2020). Exploring personality traits as predictors of English achievement and global competence among Chinese university students: English learning motivation as the moderator. *Learning and Individual Differences*, 77, 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2019.101814>
- Calderon, A. J. (2018). *Massification of higher education revisited*. RMIT University. https://www.academia.edu/36975860/Massification_of_higher_education_revisited
- Chang, E. C. (2006). Perfectionism and dimensions of psychological well-being in a college student sample: A test of a stress-mediation model. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25(9), 1001-1022. <https://doi.org/10.1521/jscp.2006.25.9.1001>
- Crant, J. M. (2000). Proactive behavior in organizations. *Journal of Management*, 26(3), 435-462. [https://doi.org/10.1016/S0149-2063\(00\)00044-1](https://doi.org/10.1016/S0149-2063(00)00044-1)
- Çelik, E. O. (2019). *Dağcılık sporu ile uğraşan bireylerin doğaya bağlılık, bilinçli farkındalık, öz kontrol düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Çini, P. E. (2014). *Yönetici ve çalışanların proaktif kişilik özellikleri ve ilişkisel bağımlı benlik düzeylerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Pegem Akademi.
- Demir, A. H. & Arabacı, İ. B. (2021). Sınıf öğretmenlerinin proaktif kişilik özellikleri ile mesleki yönelim ve kariyer geliştirme arzulari arasındaki ilişki. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(23), 1-21.
- Duckworth, A.L., Gendler, T.S., & Gross, J.J. (2014). Self-control in school-age children. *Educational Psychologist*, 49(3), 199-217. <https://doi.org/10.1080/00461520.2014.926225>

- Ekşi, H., Turgut, T., & Sevim, E. (2019). Üniversite öğrencilerinde öz kontrol ve sosyal medya bağımlılığı ilişkisinde genel erteleme davranışlarının aracı rolü. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 6, 717-745. <https://doi.org/10.15805/addicta.2019.6.3.0069>
- Er, F. & Sönmez, H. (2009). Üniversite öğrencilerinde mükemmeliyetçilik: Anadolu üniversitesi örneği. *AKÜ Fen Bilimleri Dergisi*, 1, 11-15.
- Frost, R. O., Marten, P., Lahart, C., & Rosenblate, R. (1990). The dimensions of perfectionism. *Cognitive Therapy and Research*, 14(5), 449-468.
- Gordeeva, T.O., Osin, E.N., Suchkov, D.D., Ivanova, T.Yu., Sychev, O.A., & Bobrov, V.V. (2017). Self-control as a personal resource: determining its relationships to success, perseverance, and well-being. *Russian Education & Society*, 59(5-6), 231-255. <https://doi.org/10.1080/10609393.2017.1408367>
- Gürđan, U. & Gündoğdu, İ. (2019). Fen, matematik ve sosyal bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin yürütücü biliş becerilerinin akademik mükemmeliyetçiliklerinin ve akademik erteleme davranışlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Necatibey Eğitim Fakóltesi Elektronik Fen ve Matematik Eđitimi Dergisi*, 13(1), 152-175. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.547262>
- Hamachek, D. E. (1978). Psychodynamics of normal and neurotic perfectionism. *Psychology*, 15, 27-33.
- Hançer, A. H. (2016). Ortaokul öğrencilerinin olumlu ve olumsuz mükemmeliyetçilik düzeyleri ile benlik saygısının incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 53, 253-274. <https://doi.org/10.9761/JASSS3804>
- Hewitt, P. L., & Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: Conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60, 456-470. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.60.3.456>
- Higgins, G. E., & Makin, D. A. (2004). Does social learning theory condition the effects of low self-control on college students' software piracy. *Journal of Economic Crime Management*, 2(2), 1-22.
- Higgins, G. E., & Wilson, A. L. (2006). Low self-control, moral beliefs, and social learning theory in university students' intentions to pirate software. *Security Journal*, 19(2), 75-92. <https://doi.org/10.1057/palgrave.sj.8350002>
- Hollender, M. H. (1978). Perfectionism, a neglected personality trait. *Journal of Clinical Psychiatry*, 39, 384-385.
- Joo, B. K., Hahn, H. J., & Peterson, S. L. (2015). Turnover intention: the effects of core self evaluations, proactive personality, perceived organizational support, developmental feedback, and job complexity. *Human Resource Development International*, 18(2), 116-130. <https://doi.org/10.1080/13678868.2015.1026549>
- Joshanloo, M. & Afshari, S. (2011). Big five personality traits and self-esteem as predictors of life satisfaction in Iranian Muslim university students. *Journal of Happiness Studies*, 12(1), 105-113. <https://doi.org/10.1007/s10902-009-9177-y>

- Kale, E. (2019). Proaktif kişilik ve kontrol odağının, kariyer tatmini ve yenilikçi iş davranışına etkisi. *Journal of Tourism Theory and Research*, 5(2), 144-154. <https://doi.org/10.24288/jtr.527358>
- Kanten, P., & Deniz, Y. (2020). The effects of perfectionism on proactive and innovative behaviors: Role of psychological climate. *Press Academia Procedia*, 11(1), 178-184. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2020.1263>
- Kara, E., & Ceyhan, A. A. (2017). Üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerinin bilinçli farkındalık ile ilişkisi: öz-kontrolün aracılık rolü. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 9-14. <https://doi.org/10.5455/ICBPR.251016>
- Karabatak, S. (2018). Öğretmenlerin proaktif davranış düzeyleri ile beş faktör kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mecmua*, (5), 48-64.
- Karataş, Z. (2012). Kontrol odağının yordayıcıları olarak saldırganlık ve çok boyutlu mükemmeliyetçilik. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(3), 245-260.
- Kartal, S., Sancar, Y., & Öztürk Gübeş, N. (2021). Öğretmenlerin tükenmişlik ve mükemmeliyetçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 156-173.
- Kıral, E. (2012). *İlköğretim okulu yöneticilerinin mükemmeliyetçilik algısı ve kontrol odağı ile ilişkisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kim, T. Y., Hon, A. H. Y., & Lee, D. R. (2010). Proactive personality and employee creativity: the effects of job creativity requirement and supervisor support for creativity. *Creativity Research Journal*, 22(1), 37-45. <https://doi.org/10.1080/10400410903579536>
- Koydemir, S., Sun Selşik, Z. E., & Tezer, E. (2005). Evlilik uyumu ve mükemmeliyetçilik boyutları arasındaki ilişkiler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(23), 65-75.
- Lin, S. H., Lu, W. C., Chen, M. Y., & Chen, L. H. (2014). Association between proactive personality and academic self-efficacy. *Current Psychology*, 33(4), 600-609.
- Liu, Y., Zhao, S., Jiang, L., & Li, R. (2016). When does a proactive personality enhance an employee's whistle-blowing intention?: A crosslevel investigation of the employees in chinese companies. *Ethics & Behavior*, 26(8), 660-677. <https://doi.org/10.1080/10508422.2015.1113382>
- Morgan, B. & De Bruin, K. (2010). The relationship between the big five personality traits and burnout in South African university students. *South African Journal of Psychology*, 40(2), 182-191. <https://doi.org/10.1177/008124631004000208>
- Mezo, P.G. (2009). The self-control and self-management scale (scms): development of an adaptive self-regulatory coping skills instrument. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 31, 83-93. <https://doi.org/10.1007/s10862-008-9104-2>
- Nebioğlu, M., Konuk, N., Akbaba, S., & Eroğlu, Y. (2012). The investigation of validity and reliability of the turkish version of the brief self-control scale. *Klinik Psikofarmakoloji*

- Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology*, 22(4), 340-351.
<https://doi.org/10.5455/bcp.20120911042732>
- Odacı, H., Kalkan, M., & Çıkrıkçı, Ö. (2017). Akademik mükemmeliyetçilik ölçeğinin geliştirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 18(1), 353-366.
- Odacı, H., & Kaya, F. (2019). Mükemmeliyetçilik ve umutsuzluğun akademik erteleme davranışı üzerindeki rolü: üniversite öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 9(1), 43-51.
- Onursal, M. (2019). Örgütsel dışlanma, olumlu sosyal davranış, saldırgan davranış, iş-yaşam dengesi, öz-kontrol ve zaman yönelimini ilişkisinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özgüngör, S. (2003). Mükemmeliyetçilik ve özerklik destekleyici davranışların amaç tarzları ile ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 28(127), 25-30.
- Pacht, A.R. (1984) Reflections on perfectionism. *American Psychologist*, 39, 386-390.
<https://doi.org/10.1037/0003-066X.39.4.386>
- Peker, T. (2018). Öz-yeterlik ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide proaktif kişiliğin aracı rolü. Yüksek lisans tezi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Sarı, S. V., Kabadayı, F., & Şahin, M. (2017). Mesleki sonuç beklentisinin açıklanması: öz-aşkınlık, öz-bilinç ve öz-kontrol / öz-yönetim. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 7(48), 145-159.
- Satıcı, B. (2020). Üniversite öğrencilerinde duygusal zeka ile okul doyumu ilişkisinde akademik mükemmeliyetçilik ve erteleme sıralı aracılığı. *Yaşadıkça Eğitim*, 34(1), 28-41. <https://doi.org/10.33308/26674874.2020341142>
- Satıcı, B., Göçet Tekin, E., & Deniz, M. E. (2020). Cognitive flexibility and mental well-being: fear of negative evaluation and academic perfectionism as serial mediators. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(2), 386-396.
<https://doi.org/10.17556/erziefd.632776>
- Seibert, S. E., Crant, J.M., & Kraimer, M. L. (1999). Proactive personality and career success. *Journal of Applied Psychology*, 84(3), 416-427. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.84.3.416>
- Sula Ataş, N., & Kumcağız, H. (2020). Ergenlerin akademik erteleme davranışları, akademik öz yeterlik inançları ve mükemmeliyetçilik. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 375-386. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2019050341>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. (6th ed.). Allyn and Bacon.
- Tang, T-W. (2015). Competing through customer social capital: the proactive personality of bed and breakfast operators. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 20(2), 133-151.
<https://doi.org/10.1080/10941665.2013.866969>

- Tangney, J. P., Baumeister, R. F., & Boone, A. L. (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of Personality*, 72(2), 271-324. <https://doi.org/10.1111/j.0022-3506.2004.00263.x>
- Tibbetts, S. G. & Myers, D. L. (1999). Low self-control, rational choice, and student test cheating. *American Journal of Criminal Justice*, 23(2), 179-200. <https://doi.org/10.1007/BF02887271>
- Topçu Demirtaş, E. (2019). Kişilik ve kişiliğin temel kavramları. D. Gençtanırım Kurt & E. Çetinkaya Yıldız (Ed.). *Kişilik kuramları gerçek yaşamdan kişilik analizi örnekleriyle (Genişletilmiş 4.baskı)* içinde. (ss.2-32). Pegem Akademi.
- Tunca, S., Elçi, M., & Murat, G. (2018). Proaktif kişilik yapısının ve yenilikçi davranışın görev performansına etkisi. *Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 325-335. <https://doi.org/10.30803/adusobed.413208>
- Tymon, A. & Batistic, S. (2016). Improved academic performance and enhanced employability? The potential double benefit of proactivity for business graduates. *Teaching in Higher Education*, 21(8), 915-932. <https://doi.org/10.1080/13562517.2016.1198761>
- Ulu Kalın, Ö. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarında mükemmeliyetçilik. *Studies in Educational Research and Development*, 4(1), 1-25.
- Uncuoğlu Yolcu, İ. & Çakmak, A. F. (2017). Proaktif kişilik ile proaktif çalışma davranışı ilişkisi üzerinde psikolojik güçlendirmenin etkisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 13(2), 425-438. <http://dx.doi.org/10.17130/ijmeh.2017228692>
- Uyanık, S. (2007). *Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, yalnızlık ve kendine saygı düzeyinin sınav kaygısı üzerindeki etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Yılmaz, F. Ö., Erişen, M. A., & Banaz, M. (2019). Üniversite öğrencilerinin mükemmeliyetçilik düzeylerinin değerlendirilmesi. *Journal of Healthcare Management and Leadership*, (1), 27-39. <https://doi.org/10.35345/johmal.534808>
- Wang, A., Karns, J. T., & Meredith, W. (2003). Motivation, stress, self-control ability, and self-control behavior of preschool children in china. *Journal of Research in Childhood Education*, 17(2), 175-187. <https://doi.org/10.1080/02568540309595008>